

การพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง
ทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุลสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
Development of Student Care and Support System Handbook for
Children with Mental Retardation of Chumphonpanyanukul School,
Special Education Bureau

สฤษฎีชัย ทองสารไตร¹ บรรจง เจริญสุข², และ ญาณิศา บุญจิตรี³

Sanchai Thongsantrai¹, Bunjong Jaroensuk, and Yanisa Boonchit³

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทรศัพท์ 065-246-8323 อีเมล Thongsan.neng@gmail.com

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทรศัพท์ 077-913381 อีเมล graduate@sru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) เพื่อพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ การวิจัยมี 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 69 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความต้องการพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาคู่มือการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 69 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้แก่ ด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้ามี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด 2) ผลการพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนชุมชนพยุหยาภานุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกะระห่งค์ประกอบทั้ง 3 ด้านมาจัดทำคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนชุมชนพยุหยาภานุกุล สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนภาคผนวก 3) ผลจากการประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้ของคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนชุมชนพยุหยาภานุกุล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้แก่ ด้านการใช้ภาษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการนำไปใช้ และด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ

คำสำคัญ: การพัฒนาคู่มือ, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ความบกพร่องทางสติปัญญา

Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine the needs for developing student care and support system handbook for children with mental retardation of Chumphonpanyanukul School under Special Education Bureau 2) to develop student care and support system handbook for children with mental retardation of Chumphonpanyanukul School under Special Education Bureau 3) to evaluate the suitability and feasibility of student care and support system handbook for children with mental retardation of Chumphonpanyanukul School under Special Education Bureau. The research was divided into three steps as follows. Step 1 was used to examine the needs for developing student care and support system handbook for children with mental retardation of Chumphonpanyanukul School under Special Education Bureau. The 69 samples were administrators of schools, teachers, and education personnel selected by the purposive sampling method. The research instrument was the questionnaire of needs for developing student care and support system handbook and its reliability was 0.82. The data were analyzed by mean and standard deviation. Step 2 was to develop student care and support system handbook for children with mental retardation of Chumphonpanyanukul School under Special Education Bureau by 5 experts. Step 3 was to evaluate the suitability and feasibility of student care and support system handbook for children with mental retardation of Chumphonpanyanukul School under Special Education Bureau. The 69 samples were administrators of schools, teachers, and education personnel selected by the purposive sampling method. The research instrument was the evaluation form of suitability and feasibility. The data were analyzed by mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows. 1) Regarding the needs for developing student care and support system handbook for children with mental retardation, it was at a high level in descending order: product, process, and input. 2) Regarding the development of student care and support system handbook for children with mental retardation, it consisted of two parts: introduction and appendix. Regarding the suitability and feasibility of the handbook, it showed that the overall suitability and

feasibility of the model was at a high level in descending order: language, application, content, and format. The IOC was at 0.60-1.00.

Keywords: Development of handbook, Student care and support system, Mental retardation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญอย่างมากในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการในโรงเรียน อีกทั้งรัฐบาลยังได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ โดยได้บัญญัติกฎหมายให้บุคคลพิการมีโอกาสได้รับการศึกษา เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป และต้องได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสทางการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนตลอดชีวิต เป็นพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พุทธศักราช 2560-2579 เป็นแผนหลักในการพัฒนาประเทศ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนแต่ละช่วงวัย เป็นการปฏิรูปการศึกษาในมิติใหม่ คือ การกำหนดสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การเปิดโอกาสให้บุคคลครอบครัว และชุมชนมีสิทธิเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อว่า เด็กพิการทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความพิการของเขา แนวการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการที่สำคัญ คือ ให้โอกาสนักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติในโรงเรียนปกติและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับบุคคลอื่นๆ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่อง โดยส่งเสริมให้โรงเรียนเฉพาะความพิการมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต่อเนื่องมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องครบทุกขั้นตอนแต่ยังพบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้จึงจัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องเพื่อสร้างและพัฒนาคู่มือของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ในการกำหนดมาตรฐานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการส่งเสริมกำกับ ดูแล ตรวจสอบและประเมินผล รวมทั้งการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่อง ให้ทันต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องอย่างมีประสิทธิภาพและมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจน โดยกำหนดให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประเมินผลเพื่อการพัฒนาคุณภาพ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบ ได้โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากร

ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน และบุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตต่างๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ มีความสามารถในการเรียนรู้ที่น้อย และมักจะมีอาการอื่นร่วมด้วย เช่น ความบกพร่องทางร่างกาย ทางการพูด และปัญหาทางพฤติกรรมต่างๆ ที่ต้องเข้าใจและแก้ไข เพราะนักเรียนอาจถูกชักจูงในทางไม่ดีได้ง่ายกว่าเด็กปกติ เพื่อให้สามารถดูแลพิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองนักเรียนทุกคนในทุกมิติด้วยกระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม และทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพของแต่ละปัญหาอย่างถูกต้องเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของความบกพร่องของเด็ก ประกอบด้วยกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การส่งต่อ

โรงเรียนชุมพรปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แบบอยู่ประจำ ตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 239 คน มีผู้บริหาร 5 คน ครูผู้สอนทั้งหมด 52 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 32 คน โดยมีโครงสร้างสถานศึกษาให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุม ระดมความคิดเห็น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์การสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยทางโรงเรียนชุมพรปัญญานุกูลมีการจัดอบรมแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาและการกำหนดกรอบกลยุทธ์พัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา พบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนา ส่งเสริม แก้ไข และส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบ โรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ให้การศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ที่ไม่เพียงพอ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญานุกูล สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาพร้อมทั้งพัฒนาคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประเมินความเหมาะสมการใช้คู่มือดูแลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญานุกูล สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยจัดให้มีคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป และยังช่วยให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปตามกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนชุมพรปัญญานุกูล ให้สามารถช่วยเหลือและดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และผลการวิจัยยังมีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องเช่น ผู้บริหาร ตลอดจนครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างถูกต้อง ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญานุกูล สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ การพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 89 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครูและ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 69 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน นโยบาย วัตถุประสงค์ ปรัชญา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์ประกอบหลักของการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาตรฐานการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาตรฐานคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน FlowChart ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ และแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้นคือ คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตัวแปรตามคือ ความเหมาะสมของคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

รอบที่ 1 วันที่ 1 เดือน มิถุนายน - วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2564 (ภาคเรียนที่ 1/2564)

รอบที่ 2 วันที่ 1 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2564 - วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2565(ภาคเรียนที่ 2/2564)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

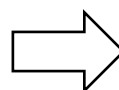

ตัวแปรต้น

คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตัวแปรตาม

ความเหมาะสมของคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ภาพแสดง ที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามความต้องการพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และแบบประเมินความเหมาะสมที่มีต่อคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือการวิจัยตามขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ.2564 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามความต้องการพัฒนาคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและแบบประเมินความเหมาะสมที่มีต่อคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ตามแนวคิดของตามแนวคิดของลิเคิร์ต(อ้างอิงในบุญชุม ศรีสะอาด) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ปัจจัยนำเข้า ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานศึกษา และด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

1.2 กระบวนการ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล

1.3 ผลผลิต ด้านคุณภาพของนักเรียน ด้านสารสนเทศ

2. ผลการพัฒนาคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังเคราะห์องค์ประกอบทั้ง3ด้านมาจัดทำคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานศึกษา สื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรม

2.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการใช้วงจรการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน 1) การวางแผน (Plan: P) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do: D) 3) การตรวจสอบ (Check : C) และ 4) การปรับปรุง (Action: A)

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต คือ คุณภาพของนักเรียนรู้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นักเรียนได้รับการพิจารณาข้อมูลเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสมและครบถ้วนในทุกด้านที่สถานศึกษากำหนด นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตที่เหมาะสม และสารสนเทศของ

นักเรียนที่ได้จากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนที่ได้จากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการสรุปผลที่ถูกต้องและเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

3. ผลจากการประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้ของคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนชุมชนพัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้แก่ ด้านการใช้ภาษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการนำไปใช้ และด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหาโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ เนื้อหามีสาระและประโยชน์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคู่มือและมีความทันสมัยและการเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3.2 ด้านการใช้ภาษาโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ เป็นคู่มือที่มีความถูกต้องของไวยากรณ์ในการเขียนอธิบาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ เป็นคู่มือที่ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และเป็นคู่มือที่มีการใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3.3 ด้านรูปแบบโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากคือ ความน่าสนใจและเทคนิคที่นำมาใช้ในชิ้นงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ คู่มือมีการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม และ มีความชัดเจนของภาพและอักษร ความเหมาะสมของขนาดเล่มมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3.4 ด้านการนำไปใช้โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากคือ คู่มือช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ คู่มือมีความสมบูรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และ คู่มือสามารถลดความผิดพลาดในการทำงานได้เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมชนพัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้แก่ ผลผลิต กระบวนการ และปัจจัยนำเข้าโดยด้านผลผลิตอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้าเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า บุคลากรมีความต้องการคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและเป็นการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่การพัฒนาจะต้องมีความสัมพันธ์เชิงระบบทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานครอบคลุมทุกเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวลักษณ์ ยมรัตน์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองจานอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตราพร สุทธิสาร (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของโกมทุ รุ่ยอ่อน (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ได้แก่ โรงเรียนมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นขั้นตอน แต่ยังมีขาดระบบและความต่อเนื่องในการดำเนินการโรงเรียนขาดที่ปรึกษาที่คอยให้คำปรึกษา แก้ไข

ปัญหาและพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย ไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

1.1 สภาพความต้องการคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในส่วนของปัจจัยนำเข้า พบว่า ด้านบุคลากร งบประมาณ และด้านสื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรม ในภาพรวมพบว่า สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารจัดการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงาน ประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคคลอื่น ๆ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนและทุกฝ่าย นอกจากนั้นงบประมาณมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น คน เงิน วัสดุและการบริหารจัดการแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน และนอกจากนั้นการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนจึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี จัดสรรอุปกรณ์ เครื่องมือตามความต้องการและเหมาะสมใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชฎิพร จินสายใจ (2557:53) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงมาตามมาหาหน่อยได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การ ป้องกันและแก้ไขปัญหา การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อตามลำดับจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาตำแหน่งหน้าที่ภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันมีข้อเสนอแนะควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนให้มีมาตรฐานและแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นแนวทางเดียวกันของปัจจัยนำเข้าในภาพรวมพบว่าสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ

1.2 สภาพความต้องการคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในส่วนของกระบวนการในภาพรวมสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากมีการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีกเมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อย ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ เนตรนภา คำหนองหว้า (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ของบุคลากร การทำงานเป็นทีม และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) ขอบข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน และการส่งต่อ 3) กระบวนการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย วงจรคุณภาพ PDCA การประสานงาน และการมีส่วนร่วม และ 4) ประสิทธิภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย นักเรียนเป็นคนดี นักเรียนเป็นคนเก่ง และนักเรียนมีความสุข 2) รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้โดยรวมในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมารณ สนิธิ (2560 : 18) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด และด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่านักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพ.เกล้า ทองธรรมมา (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุดลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนลำดับที่ 3 มี 2 ด้าน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จากผลการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 4 แนวทางดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 6 แนวทาง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียนจำนวน 7 แนวทาง 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนจำนวน 7 แนวทาง 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาจำนวน 8 แนวทาง 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนจำนวน 6 แนวทางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญฺ์ชรัศมิ์ พันธุ์วัฒน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพของเดมมิงซึ่งได้รูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ และการปรับปรุงแก้ไข

1.3 สภาพความต้องการคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในส่วนของผลผลิต ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านสารสนเทศ ในภาพรวมสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน คือ นักเรียนได้รับการดูแล เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล เพื่อให้นักเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนด มีความปลอดภัยจากยาเสพติด มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นอกนั้นการดำเนินงานยังต้องมีการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพงษ์ สุขสมพารักษ์ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การบริหารจัดการระบบคัดกรองนักเรียนในส่วนของเงื่อนไขความสำเร็จ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมพบว่า สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเพ็ญ จิระณัฐวิรุกุล (2561) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแบ่งตามหน้าที่ คณะกรรมการอำนวยการ พบว่าอยู่ในระดับมาก คณะกรรมการประสาน พบว่าอยู่ในระดับมาก และคณะกรรมการดำเนินการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย มีหลายจำนวนทั้งสิ้น 29 แนวทาง จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจำนวน 5 แนวทาง ด้านการคัดกรองนักเรียนจำนวน 8 แนวทาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนาจำนวน 6 แนวทาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาจำนวน 4 แนวทาง และด้านการส่งต่อนักเรียนจำนวน 6 แนวทาง

2. ผลการพัฒนาคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า รูปแบบมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ และองค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนารูปแบบ การวิจัยและพัฒนา ที่มีโครงสร้างและเนื้อหาที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ยมรัตน์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองจานอำเภอสามแฉกแสง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การจัดทำคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการศึกษาความต้องการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนบ้านหนองจานนำมาจัดทำคู่มือ องค์ประกอบ มีดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ 2) ขอบเขต คำจำกัดความ 3) ความรับผิดชอบ 4) ขั้นตอนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ดาน 5) เอกสารอ้างอิง แบบฟอร์มที่ใช้ และเอกสารบันทึก 6) ความรู้เพิ่มเติมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการประเมินคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองจาน อำเภอสามแฉกแสง จังหวัดนครราชสีมา ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตามความเหมาะสม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และตามความเป็นไปได้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของนิษฐภา แก้วจินดา (2560) ได้นำเสนอ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่และสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การปกป้องและการคุ้มครอง การช่วยเหลือ และการส่งต่อ ส่วนด้านผลผลิต ประกอบด้วย ความช่วยเหลือทางการศึกษา คุณภาพของนักเรียนและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560 : 19) รูปแบบเป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้น แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญๆ ของเรื่องนั้นให้เข้าใจง่ายขึ้น อธิบายแบบอย่างของสิ่งนั้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป ที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์กัน สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทีศนา เขมมณี (2560 : 1) รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม เป็นคำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของแมทธิว (2018) ได้ศึกษาคู่มือครูสำหรับการปรับกระบวนการทางการทดลองทาง วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการทางเห็นผลการศึกษากิจการเรียนการให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นขึ้นอยู่กับวิธีการสอนและการให้ความช่วยเหลือที่ถูกต้องและจะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสื่อนั้นครูจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเรียนรู้

3. ผลจากการประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ของผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ จำนวน 69 คน ทั้งด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านการรูปแบบ และด้านการนำไปใช้ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือเล่มนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเมื่อเกิดข้อสงสัยสามารถใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้

ออกแบบและจัดทำคู่มือตามหลักการที่ได้ศึกษาจากผู้ที่ได้ดำเนินการจัดทำคู่มือไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ยมรัตน์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองจาน อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การจัดทำคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการศึกษาความต้องการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรโรงเรียนบ้านหนองจานนำมาจัดทำคู่มือ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการบริหารงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของหน่วยงานหรือสถานศึกษา ในการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพื่อการบริหารของโรงเรียน โดยใช้คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น เป็นเครื่องมือหรือสื่อเสริมประกอบการพัฒนาเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศิลปะการเรียนรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และได้รับการพัฒนาหรือให้ความรู้เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน อีกทั้งมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจวางแผน ตรวจสอบ ประเมินผลปฏิบัติงานในการดำเนินงาน
3. โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรมีการประเมินผล และติดตามผลการใช้งานคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. โรงเรียนควรมีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน ในการทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานอื่น เพื่อขอความร่วมมือให้เกิดความคิดความเข้าใจตรงกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มต่างๆ เช่น นักเรียนกลุ่มปกตินักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาอื่นและผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- _____. (2563). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ฉบับพัฒนา พ.ศ.2563)
[Online]. เข้าถึงได้จาก<https://person.mwit.ac.th/01Statutes/NationalEducation.pdf>.
[2564, ธันวาคม 11]
- _____. (2563). คู่มือคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.pdf.
- กรมสุขภาพจิต.(2546).คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.กรุงเทพฯ:ยูเร็นส์อิมเมจกรุ๊ป.

จิรัฐิพร จีนสายใจ. “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม”

(สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 108-112.

มหาวิทยาลัยบูรพา 2551), บทคัดย่อ.

เฉลิมพงษ์ สุขสมพนารักษ์.(2561). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอ

แม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ทิตนา แชมมณี. พิมพ์ลักษณ์. ศาสตราจารย์. ศาสตราจารย์. องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ปัญญาเสริม พันธุ์วัฒน์.(2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานคัดกรองนักเรียนของ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ผดุง อารยะวิบูลย์. (2550). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: ไร่ไทยเพรส.

พรเพ็ญ จิระณัฐวิรุฑ (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ.(2563). รายงานสรุปแผนพัฒนาการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติงานประจำปี

งบประมาณ.โรงเรียนชุมพรปัญญาคุณ.

โรงเรียนน่านปัญญาคุณ .(2563).คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.น่าน.โรงเรียนน่านปัญญาคุณ.

โรงเรียนนครศรีธรรมราชปัญญาคุณ.(2563).คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.นครศรีธรรมราช:

ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดนครศรีธรรมราช.

ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดชุมพร. (2563).คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.ชุมพร:

ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดชุมพร.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). การศึกษาสภาพการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579

[Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://backoffice.onec.go.th>. [2563, กันยายน 22]

ศูนย์เครือข่ายสารสนเทศระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. (2555). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.

(Internet).กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

วิภาภรณ์ สร้อยคำ. (2560 : 19). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียน

เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร.ครุศาสตรมหา

บัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชา นวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Aponde, C. (2011). Institutional Factors Influencing Students' Unrest in Secondary School. (Education Psychology), Kenyat University.

Buzzi Michael Joeph. (2008). The Relationship of school in the state of Connecticut. Conn.